

The first
chess
site
of Azerbaijan

Первый
шахматный
сайт
Азербайджана

Azərbaycanın ilk şahmat saytı

«Olimpiya dünyası» 2006

2005-ci ilin noyabrından fəaliyyət göstərən Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsinin orqanı «**Olimpiya dünyası**» qəzetinin (tiraj 5000) şahmat bəstəçiliyi guşəsi 2006-cı il üçün, aşağıdakı bölmələr üzrə beynəlxalq yarışlar keçirir. Guşə həftədə bir dəfə şənbə günü çıxır. Təşkilatçı və guşənin aparıcısı: İlham Əliyev. Bölmələr: (#2) ikigedişli, (#3) üçgedişli, (+=) etüdlər, H#2 (kooperativ mat).

Dərc və mükafatlandırma e-mail vasitəsi ilə göndəriləcək.

Orijinal bəstələri (hər müəllifdən 3-dən artıq olmayaraq) 20.10.2006 tarixədək aşağıdakı ünvana göndərmək olar:

ilhamaliyev@mail.ru

«Kaspiy» 2006

«**Kaspiy**» qəzetində (tiraj 1500) şahmat bəstəçiliyi guşəsi açılıb. Guşə həftədə bir dəfə, şənbə günü çıxır. Guşəni Elmar Abdullayev aparır. Qəzet 2006-cı il üçün, aşağıdakı bölmələr üzrə beynəlxalq yarışlar keçirir. Hakimlər: (#2) ikigedişli - Rauf Ələvsətzadə (ABŞ), (#3) üçgedişli - Yuri Qordian (Ukrayna), (+=) etüdlər - Araz Alməmmədov (Azərbaycan), H#2 (kooperativ mat) - ?

Dərc və mükafatlandırma e-mail vasitəsi ilə göndəriləcək. Mükafat: Kitablar.

Orijinal bəstələri (hər müəllifdən 3-dən artıq olmayaraq) 01.10.2006 tarixədək aşağıdakı ünvana göndərmək olar:

abdullaev-elmar@bk.ru

Şahmat bəstəçiliyi

№3 yanvar 2006

Azərbaycan Şahmat Federasiyası
Bəstəçilik komissiyasının bülleteni

Təsisçi (Founder): **Mahir Məmmədov**

Redaktor (Editor): **İlham Əliyev**

Üz qabığının dizaynı,

orijinal-maket və səhifələmə: **Azər Rəhmanov**

Tiraj: 50 nüsxə.

Məqalələri və elanları aşağıdakı ünvana göndərmək olar:

İlham Əliyev, 8 m/r, 18/29-51, Sumqayıt AZ-5008.

E-mail: ilhamaliev@mail.ru Tel: ev (018) 644-82-23, cib (050) 515-40-99

(İlham Aliev, 8 m/r, 18/29-51, Sumgayit AZ-5008, Azerbaijan)

E-mail: ilhamaliev@mail.ru

İ ç i n d ə k i l ə r

1. Redaktor guşəsi 3
2. Bütün Azərbaycan çempionatları 4
3. 8-ci Azərbaycan çempionatının qalibləri 4
4. Şahmat bəstəçiliyi üzrə 8-ci Azərbaycan çempionatı 5-19
5. Xəbərlər 5, 6, 12, 20

Riece abbreviations:

Ş = King
V = Queen
T = Rook
A = Knight
F = Bishop
piyada = Pawn

YENİ İL TƏBRİKİ

Hörmətli şahmat bəstəçiləri və həllçilər,
qədim və müdrik oyunun həvəskarları!

Sizi yeni 2006-cı il münasibəti ilə təbrik edirəm!

Hamınıza möhkəm can sağlığı, ailə əminamanlığı, bütün
arzularınızın həyata keçməsinə, yeni bəstələr arzulayıram!
2006-cı ildə uğurlar və nailiyyətlər!

Hörmətlə, Sizin Mahir Məmmədov,
Azərbaycan Şahmat Federasiyasının Vitse-Prezidenti

Redaktor guşəsi

Hörmətli həmkarlar!

2005-ci il ölkə şahmat bəstəçiliyi üçün çox gərgin keçdi.
İldən-ilə həm tərtib, həm də hələtmə üzrə yarışlarımızın
sayı artır.

Ənənəvi olaraq, aprel ayında hələtmə üzrə 26-cı
Azərbaycan çempionatı keçirildi. Az sonra, jurnalımızın
ikinci sayında, A.Sarıçevin xatirəsinə həsr olunmuş 3-cü
Beynəlxalq etüd yarışının, noyabrda isə reqlamenti ilin əvvəlindən elan
olunmuş şahmat bəstəçiliyi üzrə 8-ci Azərbaycan çempionatının nəticələri
elan olundu. Sevindirici haldır ki, hələtmə və tərtib üzrə ölkə çempionatla-
rının mükafat fondu ildən-ilə artır.

Növbəti ildə də bizi gərgin işlər gözləyir. Dünya konqresindən sonra 8-ci
komanda dünya çempionatına start verildi. Keçən ilki uğursuzluqdan ibrət
götürülüb, lakin problemlərimiz də az deyil. Təlim-məşq prosesi olmadan
belə mötəbər yarışda necə iştirak edəcəyimiz hələ də böyük suallar doğurur.

Heyiflər olsun ki, Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyi artıq ikinci ildir
ki, bizim hələtmə çempionatımızı smetaya salmır, ölkə yığma komandası-
nın tərkibi təsdiq olunmur. Ən böyük bəla isə bəstəçilərimizin və həllçiləri-
mizin Dünya Konqresində və dünya çempionatında iştirak etməməsidir.
Lakin bu problemlərlə yanaşı uğurlarımız da var. Şahmat bəstəçilərimiz
dünya yarışlarında uğurlar qazanmaqda davam edirlər. Ölkə qəzetlərində
şahmat bəstəçiliyi guşələrinin sayı artır, deməli yarışlarımızın sayı daha da
çoxalır!

Fürsətdən istifadə edib, hamınızı yeni il münasibəti ilə təbrik edirəm!
Sizə xoşbəxtlik və yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıram!

İlham Əliyev

Şahmat bəstəçiliyi üzrə Azərbaycan çempionatları / All championships of Azerbaijan

I Azərbaycan çempionatı, 1974. #2 Nəriman Qulamov (Bakı), **etüdlər** Aleksandr Sarıçev (Bakı).

II Azərbaycan çempionatı, 1974-1977. #2 - Nəriman Qulamov, **#3**- Rauf Ələvsətzadə, **etüdlər** Aleksandr Sarıçev.

III Azərbaycan çempionatı, 1977-1979 (açıq) #2-V.Melniçenko (Ukrayna), **#3** - A.Kalinin (Rusiya), **N#**- A. Popandopulo, **etüdlər** - (David Qurqenidze (Gürcüstan), **H#** - Rauf Ələvsətzadə (Bakı), **S#** - Məcnun Vahidov (Bakı)).

IV Azərbaycan çempionatı, 1983. #2 - Rauf Ələvsətzadə, **#3** Züleyxa Eyvazova (Bakı), **N#** - Rauf Ələvsətzadə, **etüdlər** - Aleksandr Sarıçev.

V Azərbaycan çempionatı, 1985 (açıq). #2 - S.Şedey, **#3**-V.Kopayev, **etüdlər** - Qia Nadareşvili (Gürcüstan), **H#**-A.Pankratyev, **S#** - A.Pankratyev.

VI Azərbaycan çempionatı, 1986-1988. #2-1.Ənvər Yusupov, 2.Rahib Hüseynov (Ucar), **#3** - 2.Viktor Lukyanov, 3.Ənvər Yusupov, **N#**-1. Ənvər Yusupov, 2. Viktor Lukyanov. **H#**-1.Viktor Lukyanov, **S#** -1.Məcnun Vahidov, 2.Viktor Lukyanov, 3.Aleksandr Zıqalov, **etüdlər** -1.İsaxan Qarayazlı (Sumqayıt), 3.Muradxan Muradov (Şamaxı).

VII Azərbaycan çempionatı, 1989-2000. «Şahmat bəstəçiliyi» №1, dekabr 2003.

#2 - Hacı Məmmədov (Qobustan - 22 xal), 2.Rauf Ələvsətzadə - 19 xal, 3.Salman Cavadzadə (Gəncə - 19 xal), **#3**-1.Hacı Məmmədov - 27 xal, 2. Salman Cavadzadə - 16.5 xal, 3. Rauf Ələvsətzadə-14 xal. **N#**-1. Araz Alməmmədov - 12 xal, 2.Salman Cavadzadə - 10 xal, 3. Rauf Ələvsətzadə - 9 xal, **etüdlər** Muradxan Muradov (Qobustan) - 25 xal, 2. İlham Əliyev - 17 xal, 3.Kənan Vəlixanov (İmişli) - 17 xal. **H#** 1-2. Araz Alməmmədov (Qəbələ) və Bəxtiyar Rüstəmov (Bakı) - 13 xal, 3-4.Rauf Ələvsətzadə və Lütfiyar Rüstəmov (Bakı) - 11 xal. **S#** - 1.Rauf Ələvsətzadə - 15 xal, 2. Rahib Əfəndiyev (Bakı) - 13 xal, 3. Araz Alməmmədov - 8 xal.

Şahmat bəstəçiliyi üzrə şəxsi 8-ci Azərbaycan çempionatı 8. Azerbaijan individual composing championship (closed)

QALIBLƏR / WINNERS

A) **Etüdlər / Studies.** 1. İlham Əliyev (Sumqayıt) -7+7+6=20 xal, 2. Muradxan Muradov (Qobustan) -7+5+5=17xal, 3. Samir Bədəlov (Bakı) - 2.5+3.5=6 xal , 4. Kənan Vəlixanov (İmişli) - 3+2+0=5 xal, 5. Murad Cəfərov (Sumqayıt) - 4 xal, 6-7-8. Vüsal Əliyev (Sumqayıt), Araz Alməmmədov (Qəbələ), Rəhim Qasimov (Bakı) - 3 xal.

B) **İkigedişli / Twomovers.** 1.Hacı Məmmədov (Qobustan) - 9.5+9+8=26.5 xal , 2.Araz Alməmmədov (Qəbələ) - 10+8.5+6.5=25xal, 3.Salman Cavadzadə (Gəncə) - 6+5.5+5=16.5 xal, 4.Kənan Vəlixanov (İmişli)-7+4.5+4=15.5 xal , 5.Elmar Abdullayev (Əli Bayramlı) - 7.5+3+2.5=13 xal, 6.Sahib Nəcəfov (Cəbrayıl) - 4+4+3=11 xal, 7.İslam Kazımov (Bakı) - 4+3+3=10 xal, 8. Ramil Cavadov (İsmayilli) - 4+4+0=8 xal.

C) **Üçgedişli / Threemovers.** 1.Hacı Məmmədov (Qobustan) - 9.5+8.5+7.5=26.5, 2. Kənan Vəlixanov (İmişli) - 10+7+5.5=22.5xal, 3.Araz Alməmmədov (Qəbələ) - 9+8+4.5=21.5 xal, 4.Salman Cavadzadə (Gəncə) - 6.5+6+4=16.5 xal, 5.Sahib Nəcəfov (Cəbrayıl) - 5xal, 6.Elmar Abdullayev (Əli-Bayramlı) - 2.5+2=4.5 xal, 7. Elman İsayev (Bakı) - 3.5 xal.

D) **Kooperativ mat / Helpmates.** 1. Araz Alməmmədov (Qəbələ) - 6+5+4=15 xal, 2.Anatoliy Pirverdiyev (Bakı) - 6+4+4=14 xal, 3. Bəxtiyar Rüstəmov (Bakı) - 5+4+4=13 xal, 4. Elmar Abdullayev (Əli Bayramlı) - 5+3=8 xal, 5. Salman Cavadzadə (Gəncə) - 3+2+2=7 xal, 6. İlham Əliyev (Sumqayıt) - 0+2=2 xal.

Hakimlər / Judges:

+= Etüdlər / Studies

Iuri Akobia (Gürcüstan / Georgia)

#2 İkigedişli / Twomovers

Rauf Aliovsadzade (ABŞ / USA)

#3 Üçgedişli / Threemovers

Andreas Nievergelt (İsveçrə / Switzerland)

h# Kooperativ mat / Helpmates

Juraj Brabec (Slovakiya / Slovakia)

Şahmat bəstəçiliyi üzrə şəxsi 8-ci Azərbaycan çempionatı

8th Azerbaijan individual composing championship (closed)

Azərbaycan Şahmat Bəstəçiliyi komissiyasının son illərdə gördüyü ən böyük işlərdən biri tərtib üzrə ölkə çempionatının keçirilməsidir. Maraqlıdır ki, bu sahədə biz komanda dünya çempionatını qabaqlayırıq. Çempionatın reqlamenti 6 bölmədə elan olunduğu halda, çoxgedişli və əks mat məsələlərində iştirakçı az olduğu üçün yarışlar keçirilmədi. Bu dəfə də dərc olunmuş bəstələrin azlığını nəzərə alaraq, çempionata orijinal bəstələr buraxıldı. Bilidiyiniz kimi belə yarışlarda yalnız orijinal əsərlər çıxış edir. Lakin, növbəti 9-cu çempionatda orijinal bəstələrə məhdudiyət qoyulacaq. Bu bizim fikrimizcə, ölkə bəstəçilərini mətbuatda dərc olunmağa sövq etməlidir. Çempionatın ildən-ilə artan mükafat fondu və ölkə mətbuatında yeni açılan şahmat bəstəçiliyi guşələri bəstəçilərimizdə maraq oyadacağına ümid verir.

Sevindirici haldır ki, bu yarışlarda yeni təsnifat qaydalarına əsasən, üç nəfər idman ustası normasını yerinə yetirib: İlham Əliyev (Sumqayıt), Hacı Məmmədov və Muradxan Muradov (hər ikisi Qobustan).

Çempionata ölkəmizin 9 şəhərindən 16 bəstəçidən 83 bəstə təqdim olundu.

Çempionatın nəticələri qısa halda «Olimpiya dünyası» (№80 (288),

29 -31.10.2005 və №81 (289) 1-7.11.2005) qəzetində dərc olunub. Keçən çempionatda olduğu kimi, bu il də hakimlər xarici ölkələrdən idi. Əlbəttə ki, hakim işlərindən yəqin ki, qalibdən savayı heç də hamı razı qalmır. Lakin ölkənin bir çox tanınmış bəstəçilərinin bu işdən imtina etməsi, hakimləri ölkə xaricindən axtarmağa məcbur etdi. Onu da qeyd edim ki, məsələ və etüdlər hakimlərə göndərilərkən müəlliflər gizlin saxlanılırdı.

Ölkə bəstəçilərinin texniki imkanlarının olmaması , həm də son illər fəal tərtibdən uzaqlaşmaqları, onsuz bu işin yüksək səviyyədə görüləcəyinə şübhə yaradırdı. Hakimlərimizin peşəkarlığına heç bir şübhə ola bilməz, onların hamısı bəstəçilik aləmində tanınmış adamlardır. Fürsətdən istifadə edib, çempionatın hakimlərinə öz minnətdarlığımızı bildirmək istərdim və əməkdaşlığımızın gələcəkdə də davam edəcəyinə inanıram.

8-ci Azərbaycan çempionatının direktoru:
İlham Əliyev (Sumqayıt)

«Olimpiya dünyası» 2006

N E W S P A P E R

Sections: #2, #3, studies, H#2 . Free themes.

Columnist : İlham Aliev.

Address: ilhamaliev@mail.ru Closing date: 20.10.2006

The publication (max 3 per author) and award will be sent participants by e-mail.

ƏSASNAMƏSİ

1. Çempionatı AŞF bəstəçilik komissiyası keçirir.
2. Yarışlar FİDE PCCC qaydalarına əsasən 4 bölmədə: etüdlər (+), ikigedişli (#2), üçgedişli (#3) və kooperativ mat (H#) məsələləri üzrə keçirilir.
3. Yarışlarda 2001 - 2003-cü illərdə dərc olunmuş və ya orijinal bəstələr iştirak edə bilər. Birgə əsərlərin də iştirakına icazə verilir.
4. Çempionat qapalı keçirilir. Yarışlarda yalnız Azərbaycan vətəndaşları iştirak edə bilər, istisna yalnız birgə əsərlərə edilir.
5. Bəstələr 10 ballı sistemlə (0-dan 10-a kimi yarım xal da daxil olmaqla) qiymətləndiriləcək.
6. Hər bölmədə iştirak üçün yalnız altı əsər təqdim oluna bilər. Bu bəstələrdən hər bölmədə zaçota üç ən çox xal toplamış əsər daxil olacaq. Bölmədə bəstələrin sayı az olarsa, onda zaçota daxil olan əsərlərin sayı azaldıla bilər.
7. Yarışlarda iki və daha çox bəstəçi eyni xal toplayarsa, yerlər aşağıdakı göstəricilərə görə müəyyən ediləcək: a) yüksək xal almış bəstəyə görə, b) təqdim olunmuş bəstələrin sayına görə.
8. Bəstələr standart vərəqlərdə A5 formatında (155 x 210 mm) müəllifin ev ünvanını (varsa telefon və e-mail), adını və soyadını, ilkin çapın yerini və vaxtını, hansı fərqlənmə almasını və bəstənin tam həllini (diaqramın altında) göstərmək şərti ilə təqdim olunmalıdır. Əgər, həll bir vərəqə sığmırsa, davamını yeni vərəqdə yazmaq lazımdır.
9. Bəstələr kompüterdə yoxlanılıbsa, müvafiq olaraq C+ və ya Co işarəsi ilə qeyd olunmalıdır.
10. Şahmat bəstələrinin son qəbul günü 31 avqust 2005-ci ildir. Bu tarixdən sonra təqdim olunmuş bəstələr yarışlara buraxılmır.
11. Bütün iştirakçılara yarışın son nəticələri barədə məlumat veriləcək. Hər hansı bir bölmədə iştirakçıların sayı dörd nəfərdən az olarsa, həmin bölmə üzrə çempionat keçirilməyəcək.
12. Çempionatın mükafat fondu : **300 ABŞ dolları** (1-ci yer -180000 AZM (36 AZN), 2-ci yer -100000 AZM (20 AZN), 3-cü yer - 60000 AZM (12 AZN). Yarışlarda ilk üç yeri tutan şahmatçılar müvafiq dərəcəli fəxri fərmanlarla mükafatlandırılacaq.
13. Şahmat bəstələri çempionatın direktoruna göndəriləlidir. Hakimlərlə əlaqə yalnız direktor vasitəsi ilə aparılır. Direktorun ünvanı jurnalın 2-ci səhifəsində verilib.

Şahmat Bəstəçiliyi Komissiyası

NEWSPAPER

«KASPIY» 2006

NEWSPAPER

Sections: #2, #3, studies, H#2. Free themes. Columnist: Elmar Abdullayev.

Judges: #2 - Rauf Aliovsadzade (USA), #3 - Yuri Gordian (Ukraine), Studies: Araz Almamadov (Azerbaijan), H#2 - ?. The publication and award will be sent participants by e-mail. The prizes: books. Original compositions should be sent (max 3 per author) by 1.10.2006 to: abdullaev-elmara@bk.ru

Bölmə / Section: Etüdlər / Studies
Hakim / Judge: Iuri Akobia (Gürcüstan / Georgia)

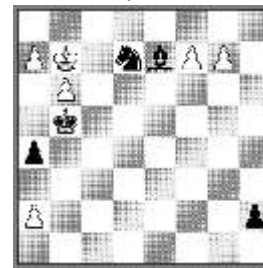
8 müəllifdən 19 etüd. Bir etüddə səhv tapıldı: S.Bədəlov (Şd6 - Şh8) Müəllif düzəlişə nail ola bilməyib 1...Şg7 2.Af5+ Şf6.

Sələflər / Anticipates : K.Vəlixanov (Şf5-Şh3) Aşağıdakı etüdlə üst-üstə düşür- Nadareşvili, 1986, A=Şc5, Fd2, Tb1 / Q=Şa2, pb3 1.Tc1 b2 2.Tc2 Şb3 [2...Şb1 3.Tc3 Şa2 4.Fc1 b1V 5.Ta3#] 3.Tc3+ Şa4 4.Fc1 b1V 5.Ta3#

I.Akobia, Beynəlxalq hakim. Tiflis (Gürcüstan), 6.08.2005

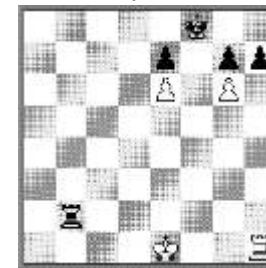
İlham Əliyev (Sumqayıt), I yer (7+7+6=20 xal)

Dr.H.Weisserman-80 JT
2001, 3. Fəxri rəy
I-III yer, 7 xal

Heç-heçə (=)

Suomen Tehtavaniekat
2001-2002, 2. Mükafat
I-III yer, 7 xal

Uduş (+)

A.V.Sarıçev-90 XY, 2001
2. Mükafat
IV yer, 6 xal

Heç-heçə (=)

№1. İ. Əliyev. 1.a8V! (1.Şc7? h1V 2.Şxd7 Ff6! 3.f8V Vc6#; 1.g8V? h1V+2.Şc7 Vc6#) **1...h1V+ 2.Şa7 Vxa8+** [2...Vg1 3.Vd5+] **3.Şxa8 Şa6!** (təhlükə 4...Axb6+ 5.Şb8 Fd6#) **4.f8V Fxf8** [4...Axb6+ 5.Şb8 Fxf8 6.gfA! heç-heçə, 5...Ad7+ 6.Şc7 Fxf8 7.g8V (6.gfV Ad7+ 7.Şc7 Axf8)] **5.gfA!** [5.g8V? Axb6+ 6.Şb8 Fd6#] **5...Axf8 6.b7 Ad7 7.b8A+!** [7.b8V? Ab6+! 8.Vxb6+ Şxb6 9.Şb8 a3 10.Şc8 Şc5] **7...Axb8 8.Şxb8 Şb6 9.Şc8 Şc6 10.Şd8 Şd6 11.Şe8 Şe6 12.Şf8 a3 13.Şg7 Şe5 14.Şg6 Şd4 15.Şf5 Şc3 16.Şe4 Şb2 17.Şd3 Şxa2 18.Şc2 =** At çevrilmələri ilə maraqlı oyun.

№2. İ. Əliyev. 1.0-0+! [1.Tf1+?Şg8 2.Tf8+ Şxf8 3.gh Th2; 1.gh? Tb1+ 2.Şf2 Txh1] **1...Şg8 2.Tf8+! Şxf8 3.gh Tb1+ 4.Şg2 Tb2+ 5.Şg3 Tb3+ 6.Şg4!** [6.Şh4? g5+ 7.Şxg5 Şg7] **6...Tb4+ 7.Şg5** [7.Şh5? g6+ 8.Şh6 Th4+] **7...Th4!** [7...Tb5+ 8.Şg6 Th5 9.Şxh5 g6+ 10.Şxg6] **8.Şxh4 g5+ 9.Şxg5 Şg7 10.h8V+! Şxh8 11.Şh6!** (11.Şg6? Şg8=) **11...Şg8 12.Şg6 Şf8 13.Şh7** uduş. Etüddə qalaqurma puantasından tam olaraq istifadə olunub.

№3. İ. Əliyev. 1.Şa7 Qara piyadanın kvadratına düşmək üçün? [1.d7? Şxd7 2.Şa7 Fc8 3.Şb8 c5 4.f5 Fa6 5.Şa7 Şxc7 6.Şxa6 c4 7.f6 Şd7; 1.f5+? Şxd6 2.f6 Fc8] **1...Fc8 2.Şb8!** Yox! Şah piyadadan uzaqlaşır **2...Fd7** [2...Şd7 3.f5 Fa6 4.Şa7 Fc8 5.Şb8 mövqeli heç-heçə] **3.c8V Fxc8 4.Şc7!!** [4.Şxc8? Şxd6 5.f5 c5] **4...Şd5!** [4...c5? 5.f5+ Şd5 6.f6; 4...Fd7 5.f5+] **5.d7! Fxd7 6.Şxd7 c5 7.Şc7 Şe4 8.Şe6!** və ona çatır - Reti manevri **8...Şxf4** [8...c4 9.f5 c3 10.f6] **9.Şd5** heç-heçə. Reti manevrinin ifadə olunması üçün dəqiq oyun əldə olunub. 4.Şc7! gedişi cəlbədidir.

Muradxan Muradov (Qobustan), II yer (7+5+5=17 xal)

A.V.Sarıçev-90 XY
1. Mükafat , 2001
I-III yer, 7 xal

Heç-heçə (=)

İlk nəşr/ first publication
V-VI yer, 5 xal

Uduş (+)

İlk nəşr/ first publication
V-VI yer, 5 xal

Uduş (+)

№1. M.Muradov. 1.Fd5+! Şg7 2.h8V+! Şxh8 3.d7 Aa7 4.d8V+ Txd8 5.Ff6+! Şh7 6.Fxd8 və oyun iki varianta bölünür 6...A5c6+ 7.Şc5 Axd8 8.Şb6 Fe3+ 9.Şc7 Fg5 10.Şb6 Fe3+11.Şc7 Fg5 12.Şb6 Ac8+ 13.Şc7 Aa7 14.Şb6 Ac8+ 15.Şc7=, çünki 15...Ae7? olmur 16.Fe4+! Şh6 17.Şxd8 və 6...A7c6+ 7.Şc5 Axd8 8.Şb6 Fd2 9.Şc7 Fg5 10.Şb6 Fd2 11.Şc7 = Müəllif Ionchev-in etüdündən ideyanı dərinləşdirib. İkiqat 9.Şc7, h6 isə pis haldır. A=Şa7, Ac2, Ff5, pf7/Q=Şh8, Ab7, Ac4, Ff8, pb4. 1.Axb4 Fxb4 2.Fe6 Aca5 3.Fd5 Ad8 4.f8V+ Fxf8 5.Şb6 Fb4 6.Şc7 Fe7 7.Şb6 Fb4 8.Şc7.

№2. M.Muradov. 1.Şh4 Tg4+ 2.Şh5 Tg5+ 3.Şh6 Tg6+ 4.Şh7 Tg7+ 5.Şh8 Txg8+ 6.Şh7 Tg7+ 7.Şh6 Tg6+ 8.Şh5 Tg5+ 9.Şh4 Tg4+ 10.hg Th2+ 11.Şg5 Th5+12.Şf4 Tf5+13.Şe4 Tf4+ 14.Şe5 Tf5+15.gf uduş. Heyif ki, statistlərin olması təəssüratı korlayır.

№3. M.Muradov. 1.c7 Tf8 2.d7 a2 3.Şb2 a1V+ 4.Şxa1 Ta8+ 5.Şb1 Ta1+ 6.Şc2 Ta2+ 7.Şd3 Ta3+ 8.Şe4 Ta4+ 9.Şf5 Ta5+ 10.Şg4 Tg5+ 11.Şh4 Txh5+ 12.Şg4 uduş. Yenə də dinamika yoxdur.

Samir Bədəlov (Bakı), III yer (3.5+2.5+0= 6 xal)

№1. S. Bədəlov. 1.Fe7+ [1.Fxg7+? Şe8 2.Vxf7+ Axf7 3.Fxh6 Va5] 1...Şg8 [1...Şe8 2.Vxg7 efV 3.Vxf1 Fxd5+ 4.Şxd6] 2.Vxg7+! Şxg7 3.Va1+ Şg8 4.Vg7+!! [4.Vxh8+? Şxh8 5.Va1+ Tg7 6.Ff8 e1V+]] 4...Şxg7 5.Va1+ Şg8 6.Vxh8+ Şxh8 7.Şxf7 Fxd5+ 8.Şf8 e1V 9.Ff6# Çoxsaylı qurbanları olan qrotesk.

№2. S. Bədəlov. 1.Abc3+ Şb4 2.Ta1! Txc3 3.Ta4+! Şxa4

[3...Şb4 4.Axc3+ Şc5 5.Txf4] 4.Axc3+ Şb4 5.Axd5+ Şc5 6.Axf4 uduş (Dama mövzusu).

İlk nəşr/ first publication
VIII yer, 3.5 xal

Uduş (+)

Probleemblad 2003
XIII yer, 2.5 xal

Uduş (+)

Kənan Vəlixanov (İmişli), IV yer (3+2+0=5xal)

№1. K.Vəlixanov, Düzəliş, Şahmat / Shakhmaty (Bakı) 1991). 1.Ad8+ [1.Şb8? Ae5 2.Şa7 Fxc5+] 1...Şxc5 2.Şb7 Ae5 3.Şa6 Şb4 [3...Ac4 4.Ab7+ Şb4 5.Axa5] 4.Ab7 Ac6 5.Axa5 Axa5 pat.

Aşağıdakı etüddən çox da fərqlənir- Aistleitner, 1997, A=Şc7, Ad7, pb4/Q=Şc4, Ae2, Fg2, pa7. 1.Şb8 a6 2.Şa7 Şb5 3.Ab8 [3.Ac5? a5 4.ba Şxc5 5.a6 Şb5] 3...Ad4 4.Axa6 Ac6+ 5.Şb7 Axb4+ 6.Şa7 Axa6.

№2. K.Vəlixanov. 1.Ag4 c2 2.Axh6+ Fxh6 3.e7 Ff7+ 4.Şxh6 c1V+ 5.Tg5+ Şh8 6.e8V+ Fxe8 pat (h6 piyadası oyunda iştirak etmir, onu götürmək olar-İ.Əliyev). A.Sarıçevin etüdüünün ideyası istifadə olunub - 1983, A=Şa5, Tg5, Fa4, pd3, d6/Q=Şa8, Ff8, Fh7, pa7, c5, f2, f6 1.d7 Fe7 2.Txc5 Fd8+ 3.Şa6 Fxd3+ 4.Fb5 Fxb5+ 5.Txb5 f1T [5...f1V pat] 6.Tb1 Tf2 7.Tb2 Tf5 8.Tb8+ Şxb8.

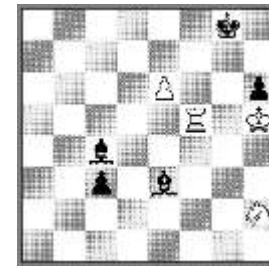
İlk nəşr/ first publication
IX- XII yer, 3 xal
Düzəliş (Şahmat 1991)

Heç-heçə (=)

Schach 2003

XIV yer, 2 xal

Heç-heçə (=)

Bölmə / Section: İkiqedişli (Twomovers)

İkiqedişli / Twomovers

Hakim / Judge: Rauf Əlövsətzadə (ABŞ)

/ Rauf Aliovsadzade (USA)

8 müəllifdən 27 məsələ. Bir məsələdə əlavə həll tapıldı: R.Cavadov (Şa7/Şd4) 1.Fe3+, 1.Ab3+, 1.Vh6.

Bu bəstələrdən, yalnız çempionatda I, II, II, IV, V, VI yeri tutanlar, bir neçə on il bundan öncə qoyulmuş müasir ikiqedişli məsələlərin tələblərinə uyğun gəlirdi. Yəni, məhz xəyali oyun və ya yanlış izlərin olması. IX (Şh5-Şd2, S.Cavadzadə) və XXI-XXXV (Şf7-Şh5, E.Abdullayev) yeri tutmuş məsələlərdə müəlliflər tərəfindən göstərilmiş xəyali oyun və yanlış izlər məsələnin tərkibinə heç bir şey əlavə etmir.

Rauf Əlövsətzadə (Linkoln, ABŞ)

Hacı Məmmədov (Qobustan), I yer (9.5+9+8 =26.5 xal)

İlk nəşr/ first publication
II yer, 9.5 xal

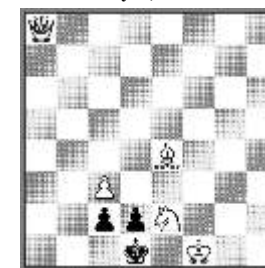
#2

İlk nəşr/ first publication
III yer, 9 xal

#2

İlk nəşr/ first publication
V yer, 8 xal

#2

№1. H. Məmmədov 1.Va1? (2.Vxd4#) 1...de 2.Ve5#, 1...Vxg7 2.Va1# 1...e5!; 1.Ac8? (2.Vxd4# 1...de 2.Vxe3#, 1...e5 2.Ad6# 1...Vxg7!

Həlli: **1.Axd5!** (2.Vxd4#), 1...dxe3 2.Ac3#; 1...Şxd5 2.Vb7#; 1...e5 2.Af6#; 1...Vxg7 2.Ff3# Matların maraqlı yerdəyişməsi ilə çox cəlbedici məsələ. Əla birinci gediş.

№2. H. Məmmədov 1.b4? (2.Fb2#) 1...ba!, 1.Ab7? (2.Fb2#) 1...Fxb3!, Fb7 (a8)? - 2.Te4# 1...d5 2.Ac6# 1...b4!, 1.Vxg5? (2.Ve3#) 1...Af3 2.Fb2#, 1...Ac4 2.Te4# 1...Fg1! Həlli: **1.Vd8!** (2.Qxb6#), 1...Af3 2.Vxd7# 1...Ac4 2.Ac6#

Yaxşı səviyyəli məsələ və cəlbedici taktika.

№3. H. Məmmədov 1.c4? c1V! (1...c1A 2.Ac3#); 1.Ff3 c1A! (1...c1V 2.Ad4#)] Həlli: **1.Ad4!** 1...c1V 2.Ff3#, 1...c1A 2.Fc2#; 1...Şc1 2.Va1# Ağ vəzir zəif yüklənib.

Araz Alməmmədov (Qəbələ), II yer (10+8.5+6.5=25 xal)

İlk nəşr/ first publication
I yer, 10 xal

#2

İlk nəşr/ first publication
IV yer, 8.5 xal

#2

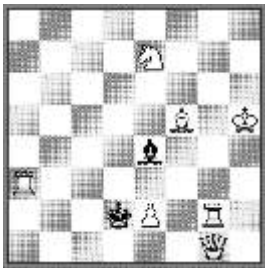
Sachova skladba 2003
VIII yer, 6.5 xal

#2

Salman Cavadzadə (Gəncə), III yer (6+5.5+5=16.5 xal)

Sachova skladba 2003
IX yer, 6 xal

#2

İlk nəşr/ first publication
X yer, 5.5 xal

#2

İlk nəşr/ first publication
XI yer, 5 xal

#2

№1. A. Alməmmədov 1.Vd3? [2. Ac5#] 1...Şe6 2.Ac5#, 1...Şg6 2. Ae7# 1...Tg6!; 1.Vb5? (2.Af4#) 1...Şe6 2.Ac7# 1...Şg6 2. Ae7# 1...Fb2!; 1.Şf7? (2. Ae7#) 1...Tg6!; Həlli: **1.Vc8!** [2.Txg7#], 1...Şe6 2.Td8#, 1...Tg6 2. Tf7# Batareyaların seçilməsi və qara şahın azad xanaları ilə olan əla ikigedişli məsələ. Bütün fazalarda gözəl matlar və ağ fiqurların tam yüklənməsi. İlkın mövqə də yaxşı görünür. Sözsüz ki, istənilən hakim bu bəstəni birinci yerə layiq bilirdi.

№2. A. Alməmmədov 1.Td2? (2.Vxc7#) 1...cd 2.Vc2#, 1...Ad3/Ae4 2.Ve4#, 1...c6/c5

2.Ab6# 1...b3!), 1.Ve7? (2.Td4#), 1...Şxd3 2.Ff1#, 1...Axd3 2.Ve4#, 1...Fxd3 2.Vc7/Vc5# 1...c5! Həlli: **1.Fa7!** (2.Td4#) 1...Fxd3 2.Vxc7#; 1...Axd3 2.Ve4#, 1...c5 2.Ab6#. Sadə mövqə. Lakin, yanlış izdə olan (1.Ve7?) dual təəssüratı korlayır.

№3. A. Alməmmədov 1.Fe5! (2. Ad6#) 1...Tc4 2.Vxd3#; 1...Fc4 2.Vd4#, 1...Fxf4+ 2.Txf4#; 1...Af3+ 2.gxf3#; 1...Ff8 2.Ag5#; 1...Af5 2.Vxf5#; 1...Axf7 2.Vxc6#

№1. S. Cavadzadə 1...Şc2 2.e3#, 1...Fd3 2.exd3#; 1...Fxd5 2.e4#, 1...Ff3+ 2.exf3#, Try: 1.Th2? 1...Şc2 2.e3#, 1...Fd3 2.exd3#; 1...Fxd5 2.e4#, 1...Ff3+ 2.exf3# 1...Fg2! Həlli: **1.Ad5!** 1...Şc2 2.e3#, 1...Fd3 2.exd3#; 1...Fxd5 2.e4#, 1...Ff3+ 2.exf3#; 1...Fgx2 2.Ta2# Albino mövzusu üç fazada (müəllif).

№2. S. Cavadzadə Həlli: **1.c4!** (2. Vxd5#), 1...Fc6 2.Ve7#; 1...Fxc4 2.b4#; 1...Fxe6+ 2.Axe6#; 1...Fe4 2.Fd4# (filin ulduzcuğu), 1...c6 2.Vd6#; 1...Txc4 2.Ff8#; 1...Td4 2.Fxd4, Ff8#, 1...Tf5 2.Fd4#

№3. S. Cavadzadə 1.d4! (2.Ve5#); 1...Vxc7+ 2.Axc7#; 1...Ad7 2.Vxd7#; 1...cxd4 2.c4#; 1...Ff4 2.Fe4#; 1...Fg5 2.Fg8#; 1...Te4 2.Fxe4#; 1...Tg8+ 2.Fxg8#; 1...Af3 2.Axe3#

Kənan Vəlixanov (İmişli), IV yer (7+4.5+4= 15.5 xal)

StrateGems 2002
VII yer, 7 xal

#2

Sachova skladba 2002
XII yer, 4.5 xal

#2

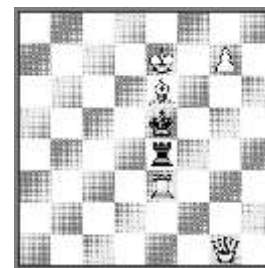
Probleemblad 2003
XIII-XIX yer, 4 xal

#2

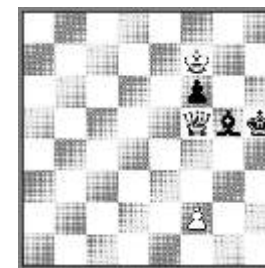
Elmar Abdullayev (Əlibayramlı), V yer (7.5+3+2.5=13 xal)

İlk nəşr/ first publication
VI yer, 7.5 xal

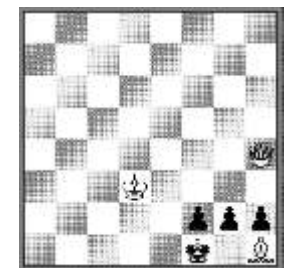
#2

İlk nəşr/ first publication
XXI-XXV yer, 3 xal

#2

İlk nəşr/ first publication
XXVI yer, 2.5 xal

#2

№1. K. Vəlixanov. 1.Vh2! (2.Ae2#), 1...Şd4 2.Vb2#; 1...Şd6 2.Af5#; 1...Şf4 2.Ae4#
№2. K. Vəlixanov. 1.g5! (2.Ff5#) [1...Ac4 2.Txd4#; 1...Ad6 2.Tf4#; 1...Axc5+ 2.Axc5#; 1...Vxd3+ 2.cxd3#; 1...Txf6+ 2.Axf6#; 1...Tgx5 2.Agx5#]
№3. K. Vəlixanov. 1.Vxf5! (2.Ae2#), 1...Ac4 2.Td5#; 1...Ac6 2.Ab5#; 1...Ag6 2.Vd5#; 1...Vb5 2.Axb5#; 1...Te3 2.fxe3#; 1...Txc3+ 2.bxc3#; 1...Txf2+ 2.Fxf2#; 1...Fxf5+ 2.Axf5#

№1. E. Abdullayev. Xəyalı oyun: 1...Şf4 2.Vg3#, 1...Txe3 2.Vxe3#, 1.g8V? Şf4 2.Vg5/g3, Vg3/g5#, 1...Txe3 2.Vxe3# 1...Şd4!, 1.Vc1? Şd4 2.Vc3#, 1...Txe3 2.Vxe3# 1...Şf4!, 1.Vf2? (2.Vf6#) 1...Txe3 2.Vxe3# 1...Şd4! **Həlli: 1. Ve!** (2.Txe4#) 1...Şf4 2.Vg3#, 1...Şd4 2.Vc3#, 1...Txe3 2.Vxe3# Açıq oyunlu miniatur.
№2. E. Abdullayev. 1.f4? Şh6 2.Vg6# 1...Şh4! **1.f3!** 1...Şh4 2.Vg4#, 1...Şh6 2.Vg6#
№3. E. Abdullayev. 1.Ve4! 1...g1V 2.Ve2#; 1...g1A 2.Fg2#; 1...gxhV 2.Vxh1#, 1...Şg1 2.Vxg2#

Sahib Nəcəfov (Cəbrayıl), VI yer (4+4+3=11 xal)

İlk nəşr/ first publication
XIII-XIX yer, 4 xal

#2

İlk nəşr/ first publication
XIII-XIX yer, 4 xal

#2

İlk nəşr/ first publication
XXI-XXV yer, 3 xal

#2

İslam Kazımov (Bakı), VII yer (4+3+3=10 xal)

İlk nəşr/ first publication
XIII-XIX yer, 4 xal

#2

İlk nəşr/ first publication
XXI-XXV yer, 3 xal

#2

İlk nəşr/ first publication
XXI-XXV yer, 3 xal

#2

Şahmat bəstəçiliyi üzrə 2. Şəxsi Dünya çempionatında (2. World Championship in Composing for individuals 2001-2003) ölkəmizi yalnız iki nəfər təmsil edib: etüd bölməsində **İlham Əliyev** (Sumqayıt) 6 bəstə, kooperativ mat bölməsində **Bəxtiyar Rüstəmov** (Bakı) - 4 məsələ. İ.Əliyev 46 nəfər arasında **20.5 xalla** (6.5+5+4.5+4.5) **21 yeri**, B.Rüstəmov isə 96 iştirakçı arasında **11.5 xalla** (3+3+3+2.5) **88 yeri** tutub.

№1. S. Nəcəfov. 1.Fh5 Şd5, Şd7, Şe5, Şe7, Şf5, f5 2.Vxd6, Vxd6, Ve4, Vxd6, Ve4, Vxd6#

№2. S. Nəcəfov. 1.Tf6! (2.Vf3#) 1...cxd4 2.Vxd4#, 1...Şd5 2.Vf3#

№3. S. Nəcəfov. 1.Vb3 (2.Vb4, Fb4#), 1...axb3 2.Ta1#, 1...b4 2.Vxb4#, 1...c5 2.Fd8#

№1. İ. Kazımov. 1.Fg2? (2.Ag5#), 1.Vc5? (2.Ve3#) 1...Txf3! **1.Afe5!** (2.Ac5#), 1...Txe5 2.Fg2#; 1...Tc4 2.Te2#; 1...Rxf2 2.Nc5#, 1...Fd3 2.Vc6#; 1...Bxd7 2.Re2#, 1...Td4 2.Txd4#.

№2. İ. Kazımov. 1.f4? (2.Ag3#), **1.Ff4!** (2.Ag3#); 1...Th3 2.Fxh3#, 1...Tg4 2.fxg4#, 1...Fxf4 2.Ad4#, 1...Af1 2.e4#; 1...Ae4 2.fxe4#.

№3. İ. Kazımov. 1.Ve7! (2.Ad6#), 1...Ad~ 2.Ve5#, 1...Fxf7 2.Vxf7# (2.Fe4#)

Ramil Cavadov (İsmayılı), VIII yer (4+4+0=8 xal)

İlk nəşr/ first publication
XIII-XIX yer, 4 xal

#2

İlk nəşr/ first publication
XIII-XIX yer, 4 xal

#2

№1. R. Cavadov. 1.Td3! z 1...Şxd3 2.Ac5#, 1...Şxf3 2.Ag5#, 1...A~ 2.Tfe3#, 1...Fd4 2.Ag5#; 1...Ff4 2.Ac5#

№2. R. Cavadov. 1.Ac5! z 1...Şxc5 2.Vxc6#; 1...Şxe5 2.Vxe6#; 1...F~ 2.Vxc6#; 1...A~ 2.Vxe6#

Bölmə / Section: Üçgedişli / Threemovers

Hakim / Judge: Andreas Nievergelt (İsveçrə / Switzerland)

7 müəllifdən 19 məsələ. A.Alməmmədov (Şh1-Şe4) 1.b3 gedişindən sonra ikiqat təhlükə məsələni tam qiymətdən salır. Düzəliş kimi təklif edirəm A=Şh1, Vd1, Ad5, Ah6, pb2, e3, f4, f5, f6 (9) Q=Şe4, Fg5, pa7, d6, h2 (5). #3 Həlli: 1. b3! [2. Vc2+ 2...Şf3 3.Vg2#, 2...Şxd5 3.Vc4#] 1...Fxf4 2.Ac3+ Şe5 3.Vd4#, 2...Şxe3 3.Ag4#

(Redaksiya): Bizə elə gəlir ki, düzəliş heçnə vermir. Təhlükədə dual olan köhnə versiya daha yaxşıdır! Yeni versiya mövqeni yaxşılaşdırmır. Düzəliş faktiki olaraq bir variantlıdır.

Andreas Nievergelt, Winterthur (İsveçrə), 16.10.2005

Hacı Məmmədov (Qobustan) I yer (9.5+8.5+7.5=25.5 xal)

№1. H. Məmmədov. Shahmat/ Shakhmaty (Baku)1988, Düzəliş

1.Thh7? [2.Tf6#] 1...Fc3 2.f5+ Şe5 3.Ve3#, 1...Fxf4 2.Tf6+ Şe5 3.Vxf4# 1...Vc3!
Həlli: 1. Th4! [2. f5+ Şe5 3. Abxc6#], 1...Vxc5 2.Vc4+ Şd6 3. Axc8#, 2...Vd5/xc4 3.Tf6#, 2...Şd6 3.Axc8#, 1...Fxf4 2.Ve3+ Fxe3 3.Te4#, 2...Fe5 3. Vh3#, 1...Fb7 2.f5+ Şe5 3.Ad7#

Orijinal məsələdir! Qara-ağ "Bahnung" mövzusu ilə (yolun azad olunması) iki cüt harmonik variant. Qara vəzirə filin və ağ vəzirin hərəkətləri Loşinski mövzusunun xatırladır. Giriş gediş çox uğurludur.

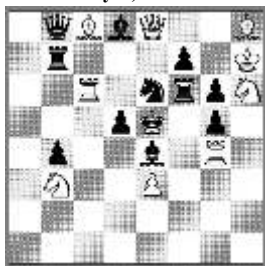
Hacı Məmmədov (Qobustan) I yer (9.5+8.5+7.5=25.5 xal)

İlk nəşr/ first publication
II yer, 9.5 xal

#3

İlk nəşr/ first publication
IV yer, 8.5 xal

#3

İlk nəşr/ first publication
VI yer, 7.5 xal

#3

№2. H. Məmmədov. 1.Ve7? [2.Fxf6#] 1...Fxe7 2.Axf7+Şf5 3.Txg5# 1... d4 2.Tc5+ Fd5 3.Fxf6, exd4# 1...Txe7!, 1.Axf7+ 1...Tbxf7+! **Həlli: 1. Ad2!** [2.Txg5+ Ff5 3. Ag4#], 1...Fe7 2.Axf7+ Şf5 3.Txg5#, 1...Te7 2.Fxf6+ Şxf6 3.Vh8#, 1...d4 2.Tc5+ Şd6 3. Axe4#, 2...Fd5 3.Ac4#

Zəngin və cəlbədicə gerçək oyun! Giriş gedişi yaxşıdır. Qara Qrimşou variantları çox uğurludur, bağlamanın maraqlı dəyişməsi. Heyif ki, variantlar analogi olaraq dəqiq deyil: bir dəfə qurbanla, bir dəfə qurbansız.

№3. H. Məmmədov. 1.Şd5! (z) 1...Şb4 2.Vc5+ Şxa5 3.Ta7#, 1...Fb3+ 2.Ac4+ Şb4 3.Va5#, 1...b4 2.Tc3+ Fb3+ 3.Ac4# (3.Axb3#), 2...b3 3.Vc5#, 1...fxg3 2.Ve3+ Şb4 3.Vc3#, 2...Fb3+ 3.Vxb3#

Suqsvanq formasında məsələ-tapmaca. Yəqin məsələni həll edən çox tez görər ki, 1... fg gedişinə cavab tapmaq lazımdır. Mənə 3. Axb3/Ac4# dualı maneçilik edir. Mən d7 piyadasını götürərdim, d6 piyadasını isə d5-ə qoyardım. Bundan sonra 1.Şd6! və 3-cü gediş indi A~# olur, bu isə mənə elə gəlir ki, dualdan yaxşıdır (7+10).

Kənan Vəlixanov (İmişli) II yer (10+7+5,5= 22.5 xal)

Rochade Europa 2003
I yer, 10xal

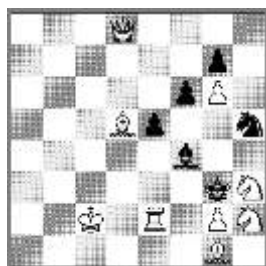
#3

Buletin Problemistic 2002
VII yer, 7 xal

#3

Problemlblad 2002
X yer, 5.5 xal

#3

№1. K.Vəlixanov. (1.Td8/Ff2? 1...Txd8/Fxf2!) Həlli: **1.Va5!** (2.Ve1- 3.Vh4#), 1...Td2 2.Ff2 Fxf2 3.Vxe5#, 1...Fxe3/Fb4 2.Td8! Txd8 3.Vxe5#, 1...Ab4 2.Va8 və 3.Vf8#, 1...Ac7 2.Ve1 Axe6 3.Ae8/Ah5#

5-ci şaquli xəttin ağıllı və valehedici açılması.Yaxşı giriş gedişi, təhlükə və bütün ikinci gedişlər sakitdir. Vəzirin ilk gedişlə zərbədən qaçması mənə mane olur. Kimə mane olursa, b3-ə qara piyada əvəzinə ağ qoysun.

№2. K.Vəlixanov. 1.Tc2? (2.Ad5#) 1...Vxe4+ 2.Ad5+ Vxd5 3.Axd5# 1...Fc4!, 1.Afd5+? Şxc4 2.Tg4 (3.Fd3#) 2...Fc3! **Həlli: 1.Tg4!** (2.Afd5+ Şxc4 3.Fd3#), 1...Şxc4 2.Fd5+ Şb4 (2...Vxd5+ 3.Afxd5#) 3.Ad3#; 1...Fxc4 2.Fxh1 və 3.Ad3#, 1...Vxe4 2.Afd5+Vxd5 3.Axd5#

5-ci şaquli xəttin orijinal açılışı! Variantlar 1.yer tutmuş məsələdəki kimi harmonik deyil. Heyif 1...Vxe4+ asl variant deyil, axı cavab həm də 2-ci gedişin təhlükəsidir.

№3. K.Vəlixanov. 1.Vh8? (2.Vxh5#) 1...Şh4 2.Ff2+ Fg3 3.Te4# 1...Fh6! Həlli: **1.Te4!** zz 1...Şh4 2.Ff2+ Ag3 3.Vh8#, 1...Şxg2 2.Te3+ e4 3.Fxe4#, 1...f5 2.Txf4 (3.Vg5#), 2...Af6 3.Af1#

Yaxşı giriş gedişi , yanlış iz gedişi (1.Vh8?) qeyri-tematik olsa da, yaxşıdır. Xəyali və həqiqi oyunlar arasında oyunun dəyişməsi (1... f5 2. Af1+!, 1. Te4 f5 2.Txf4!).

Araz Alməmmədov (Qəbələ) III yer (9+8+4,5= 21.5 xal)

Problemlblad 2002
III yer, 9 xal

#3

İlk nəşr/ first publication
V yer, 8 xal

#3

İlk nəşr/ first publication
XII yer, 4,5 xal

#3

№1. A. Alməmmədov. 1.Ae4! (2.Vc5+!Fxc5 3.Ac3#, 2...Şxe4 3.Vf5#), 1...Vg4+ 2.Af5+! Şe6 3.Ag7#, 1...Vc2+ 2.Ac3+! Şc5 3.Aa4#, 1...Vxe4 2.Vc7! (3.Ve5#) 2...Fd6 3.Vxd6#, 1...Şxe4 2.Vxe3+ (dual 2.Vf1! (3.Vf5#) 2...Vf3 3.Fxf3#) 2...Şd5 3.Ve5#, 1...Ac4 2.bc+ Şxe4 3.Vxe3#

Qara vəzirin azad olunması, iki əks şahlı çox maraqlı və gözəl oyun. Giriş gedişi əladır, at qurban verilir. Çox heyif ki, qurban variantında dual (1.- Ş:e4 2.Vf1!/Ve3+) var. Mən çox çalışdım, lakin yəqin ki, o belə asanlıqla götürülməyəcək...! Qənaətcillikdə kiçik çatışmazlıq var: b4-ə qara piyada qoymaqla h7 atını və a3 piyadasını götürmək olar (9+7).

№2. A. Alməmmədov 1.Fd8! (2.Fa5+ Şa3 3.Fc3/d2/e1#) 1...Va1 2.Vxc5+ Şxc5 3.Fe7#; 1...Vh6 2.Vxc4+ Şxc4 3.Ta4#

Maraqlı, çox çətin olmayan və həllçilər üçün cəlbədicə məsələ. Ağ vəzirin qurbanı ilə iki harmonik variant, kooperativ məsələ motivlərini xatırladır. Quruluş əladır.

№3. A. Alməmmədov 1.Txe7 z 1...c5 2.Vxc4+ dxc4 3.Td7#, 1...Fe4 2.Vxf6+ Axf6 3.Fe5#; 1...Fh7/Fg6 2.Vd3+ Txd3/Fxd3 3.Ac2/Af3#; 1...gxh4 2.d3 Txd3/Fxd3 3.Vf4/Af3#; 1...f5 2.Ae5+ Şe4 3.Vxf5#, 1...Tb3 2.Axb3+ cxb3 3.Af3#, 1...Td3 2.Vxd3+ Fxd3 3.Af3#, 1...bxa5 2.Fxa7+; 1...g2 2.Vf2+ Te3 3.Vxe3#; 1...Fg1 2.Vxg1+; 1...Ag~ 2.Vxf6#

Çoxşaxəli oyun. Lakin suqsvanq məsələlərində dual xüsusilə maneçilik törədir: 1. - Fh7(Fg6) 2.Vd3+ və həmçinin 2. d3!!

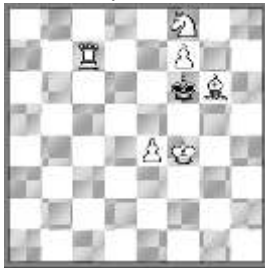
Salman Cavadzadə (Gəncə) IV yer (6.5+6+4=16.5 xal)

StrateGems 2003
Xüsusi Mükafat
VIII yer, 6,5 xal

#3

Die Schwalbe 2003
IX yer, 6 xal

#3

İlk nəşr/ first publication
XIII yer, 4 xal

#3

№1. S. Cavadzadə. 1.Fb6? Şb5 2.Şb3 Şa6 3.Ff1# 1...Şb4!; 1.Ta8? Şb4 2.Ff1 Şa5 3.Fc5# 1...Şb5!; 1.Tb6? Şd4 2.Tb5+ Şc4 3.Ff1# 1...Şc5!

Həlli: **1.Şd1!** 1...Şc3 2.Fd5 Şd3, Şc3 3.Tb3# İncə miniatur! Yanlış gedişlərdə və haqiqi oyunda ağlar dörd dəfə patı təxirə salır, qara şah isə hər üç təkzibdə müxtəlif xanaya gedir. Orijinaldır!

№2. S. Cavadzadə. 1.Tc8? Şg7 2.Şg5 (3.Ae6#), 2...Şh8 3. Ae6# 1...Şe7! Həlli: 1.Ae6! 1...Şxe6 2. f8F! Şf6 3.Tc6#, 1...Şxg6 2.f8A+! Şf6 3.e5#, 2...Şh5 3.Th7# Gözəl miniatur, yüngül fiqurlara valehedici ikiqat çevrilmə! Maraqlı, lakin qeyri tematik yanlış iz (1.Tc8?).

№3. S. Cavadzadə. 1.Şg8? Şf6 2.h8V+ Şg6/g5 3.Vg7#, 2...Şe7 3.Ve5, Fb4# 1...Şd6! Həlli: 1.Fd2! Şf6 2.Td8 Şg6 3.Td6#, 2...Şe5 3.Fc3#, 2...Şe7 3.Fg5#; 1...Şd6 2.Td8+ Şe5 3.Fc3#, 2...Şc5 3.Fe3#, 2...Şc7 3.Fa5#, 2...Şe7 3.Fg5# İki ulduzcuqlu «Rex solus» məsələsi. Lakin, nəşə darıxdırıcıdır: ağların ikinci gedişi həmişə eynidir- 2.Td8 (+).

Sahib Nəcəfov (Cəbrayıl) V yer (5 xal)

№1. S. Nəcəfov. 1.Fd8! Şc1, Şc3 2.Fa5 Şd1 3.Tb1#, 1...Şd1 2.Tb1+ Şd2 3.Fa5#; 1...Şxe1 2.Td4 Şf1 3.Td1#

Qəşəng miniatur. Yaxşı giriş gedişi, üç müxtəlif variant. Lakin ola bilmə ki, bu yeni olsun? (matlar çoxdan məlumdur...)

İlk nəşr/ first publication
XI yer, 5 xal

#3

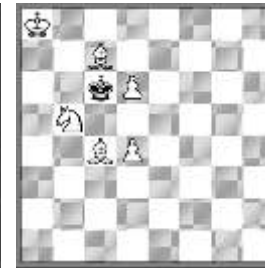
Elmar Abdullayev (Əli-Bayramlı) VI yer (2.5+2=4.5 xal)

İlk nəşr/ first publication
XVI yer, 2,5 xal

#3

İlk nəşr/ first publication
XVII yer, 2 xal

#3

№1. E. Abdullayev. 1.Fd3 (2.Tf1#) 1...exd3 2.Şxd3 Şd1 3.Tf1# . Sadə məsələdir, çətin ki, yeni olar.

№2. E. Abdullayev. 1.Ac3 (2.Fb5#) 1...Şd7 2.Ff7 Şc6 3.Fe8#, 2...Şc8 3.Fe6# Bağışlayın, bu çox darıxdırıcıdır.

A.Alməmmədovla birgə
Sachova skladba 2003
XIV yer, 3,5 xal

#3

Elman İsayev (Bakı) VII yer (3.5 xal)

№1. E. İsayev, A.Almammadov. 1.Tg3 z 1...Şe5 2.Şd7 z 2...e3 3.Ad3#, 2...f4 3.Tg5#, 1...f4 2.Tg5! Şf7 3.Fd5#, 1...e3 2.Txe3+ Şf7 3.Fd5#

Giriş gedişi yaxşıdır, lakin müəyyən mövzu çatmır. «c1»-dəki uzaq ağ at ilə isə, məsələnin quruluşu çox uğursuzdur...

Kooperativ mat / Helpmates

Bölmə / Section:

Kooperativ mat / Helpmates

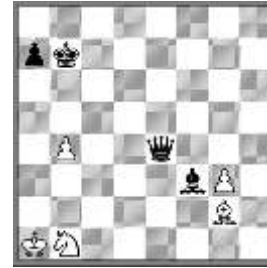
Hakim / Judge: Juraj Brabec (Slovakiya / Slovakia)

Kooperativ mat bölməsində 6 müəllifin 18 məsələsi iştirak edirdi. 2 məsələdə səhv tapıldı: İ.Əliyev (Şa1-Şb7) çoxlu əlavə həll var, məsələn 1.Şc6 (a6) b4 2.~ b5+ 3.Şc5 (a5) b6 4.Şa4 (c4) b7 5.Şa3 (c3) b8V 6.~ Vb2X, E.Abdullayev (Şa3-Şh8) 14 həlli var. Göndərilən məsələlərin səviyyəsi ortadır. Onlardan hər birinin keyfiyyətini öyrəndikdən sonra məsələləri aşağıdakı şəkildə qiymətləndirdim. 3 və 2 xal almış məsələlərdə dəfələrlə işlənmiş ideyalar var.

Juraj Brabec, Beynəlxalq hakim. Bratislava (Slovakiya), 15.10.2005.

Araz Alməmmədov (Qəbələ) I yer (6+5+4=15 xal)

İdee & form 2003
I-II yer, 6 xal

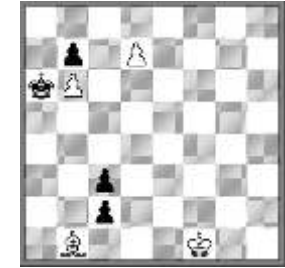
H#3 b) Fg2 ↔ Şb7

B.Rüstəmovla birgə
Feenschach 2003, III-IV yer, 5 xal

H#2 b) Şb2 → c7

İlk nəşr/ first publication
V-VIII yer, 4 xal

H#3*

№1. A. Alməmmədov. a) 1.Şa6 Ac3 2.Va8 Aa4 3.Fb7 Ff1#, b) 1.Şh3 Ad2 2.Fh1 Af1 3.Vg2 Fc8# Yolun açılması, maraqlı təcrid və iki düzgün matla yaxşı ekizlər.

№2. A. Alməmmədov və B. Rüstəmov. a) 1.Ve1 Fxe1 2.Şa1 Fc3#, b) 1.Ff4 Txf4 2.Şd6 Td4# İkiqat şahla bitən iki analogi variant.

№3. A. Alməmmədov. Xəyali oyun 1.d8V cbT+ 2.Vd1 Txb6 3.Va4#

Həlli: 1.c1F! d8A! 2.Fe3 Ac6 3.Fxb6 Fd3# Piyadaların bütün fiqurlara çevrilməsi (müəllif).

Anatoliy Pirverdiyev (Bakı) II yer (6+4+4=14 xal)

İlk nəşr/ first publication
I-II yer, 6 xal

H#2 2 häll

İlk nəşr / first publication
V-VIII yer, 4 xal

H#2 3 häll

№1. A.Pirverdiyev 1) 1.Af3 Af6+ 2.Ve4 Axf3#; 2) 1.Sg4 Af3 2.Af5 Af6# Ağların birinci - ikinci gedişlərinin yerdəyişməsi, ağ və qara fiqurların açılması və bağlanması, həmçinin iki düzgün mat.

№2. A.Pirverdiyev 1)1.Tc3 Ff8 2.Ac4 Fc5#, 2) 1.Ad1 Fh6 2.Ac3 Fe3#,3) 1.Ad5+ Şf5 2.Tc5 Te4#

№3. Bax: Bəxtiyar Rüstəmovla birgə (Şe1-Şd6) - 4xal.

Bəxtiyar Rüstəmov (Bakı) III yer (5+4+4= 13 xal)

Problem Forum 2003
V-VIII yer, 4 xal

H#2 b) ağ=qara

A.Pirverdiyevlə birgə
Problemlad 2003 V-VIII yer, 4 xal

H#2 b) Fc7→c5

№1. B.Rüstəmov a)1.Tb7 Txb7 2.Şc6 Fe4#, b) 1.Fh7 Şe6 2.Fb2 Tb8#

№2. B.Rüstəmov və A.Pirverdiyev a) 1.Vb6 Ab8 2.Ae5 Va3#, b) 1.Vd4 Axf6 2.Ade7 Vh2#

№3. Bax - Araz Alməmmədovla birgə (Şb2-Şb5)- 5 xal

Elmar Abdullayev (Əli-Bayramlı) IV yer (5+3+0=8 xal)

İlk nəşr/ first publication, III-IV yer, 5 xal

h#3
2 häll

İlk nəşr/ first publication, IX-XII yer, 3 xal

h#2
b) Ae3= qTe3,
c) Ae3=qFe3
və pd5→d7

№1. E.Abdullayev. 1.b1T e6 2. Tg1 Ae5 3.Tg8 Af7#, 1.b1F Af4 2.Fh7 e6 3.Fg8 Ag6# Hər iki həldə azad xananın çevrilmiş fiqurlarla təcrid olunması. Ağların oyununda e6 piyadası bir həldə xananın azad olunması, digər həldə isə gözləmə gedişidir.

№2. E.Abdullayev. a)1.Af5 Ae6 2.Ae7 Af6#, b)1.Te7 Ae6 2.d4 Af6#, c)1.Fg5 Ae6 2.Fe7 Ahg7#

Salman Cavadzadə (Gəncə) V yer (3+2+2=7 xal)

Sachova skladba 2003
IX-XII yer, 3 xal

h#15

İlk nəşr/ first publication
XIII-XVI yer, 2 xal

h#3 3 häll b) ağFh8

İlk nəşr/ first publication
XIII-XVI yer, 2 xal

h#6

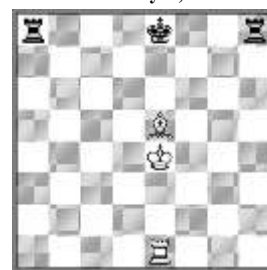
№1. S.Cavadzadə 1.Fe5 Şf1 2.Fc7 Şe1 3.Fa5 Şd1 4.Fb4 Şc1 5.Fa3+ Şb1 6.Fc1 Şa2 7.Fd2 Şb3 8.c4+Şxc4 9.c5 Şd5 10.Fe1 Şe6 11.Fxh4 Şf7 12.Şg5 Şxg7 13.c4 Şh8 14.Şh6 g7 15.Fg5 g8A#

№2. S.Cavadzadə. a) I) 1.Txh2 Txh2 2.e1T Txd2 3.b1T Tc2#, II)1.Te1 Th3 2.Şd1 Td3 3.Ac1 Txd2#; III)1.Şb1 Th3 2.Şa1 Şc2 3.Axc5 Ta3#. b)1.Fxd4+ Fxd4 2.Axc5 Fxc5 3.b1F Fa3#

№3. S.Cavadzadə. 1.Fh8 Ac3 2.Vf8 Axa4 3.Tg2+ Ac3 4.Tg7 Ae4 5.b2+ Şxb2 6.Ff7 Af6#

İlham Əliyev (Sumqayıt) VI yer (2+0=2 xal)

İlk nəşr/ first publication
XIII-XVI yer, 2 xal

H#2 2 häll

İ.Əliyev. 1) 1. 0-0 Th1 2.Tf7 Th8#,
2) 1. 0-0-0 Tb1 2.Td7 Tb8#